

Man kan ha sin politiska röst i händerna. Boken *Gerillaslöjd* skildrar en rörelse med rötter i både graffiti och syjunta, som tar slöjden ut ur hemmen, till gatan, caféerna och politiken.

Stickat kan säga mer än tusen ord

FRIDA ARNOVIST ENGSTRÖM är journalist och skriver ofta om hemslöjd. I början av 2000-talet stötte hon på garngraffiti, stickningar runt lyktstolpar och räcken. Hon blev nyfiken – det här var ju slöjd, fast inte "hem-" – och när hon började leta hittade hon snart en hel kultur.

– Det handlar om en rörelse med olika uttryck: stickcaféer, politiska broderier både på tavlor och bussäten och värmande halsdukar på frusna statyer. Alla tar hantverket ut i offentligheten, och det har en kommenterande funktion i samhället.

Frida har berättat om detta i hemslöjdstidningar, på sin blogg och i föreläsningar, hon har myntat en samlingsterm – Gerillaslöjd – och den blev också titel till hennes bok, som kom i höst. Hon betonar att hon inte är en av "göraarna". Fast till caféet där vi ses har hon med sig en praktisk instruktion i politiskt broderi från brittiska Craftivist Collective. En aktivistmall, lite som Amnesty's vykortskampanjer: "så här höjer du din röst för förändring".

Så: vad vill gerillaslöjderna? Det här är, som mycket annan politisk kultur, en rörelse utan program – för en del handlar det om att sticka mössor till hemlösa. Men det finns också politiska dimensioner i att slöjden visar på ett sätt att leva som är långsammare, mer "göra själv".

– Många drömmer ju om att sitta i gungstolen och sticka strumpor, fast sedan äter vi en värmd Gorby's medan vi klär på barnen, säger Frida.

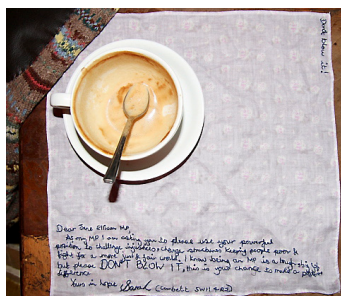
DET GLAPP SOM tydliggörs där hänger ihop med frågor som konsumtionskritik, hållbarhet och humanitära förhållanden. Det som gör rörelsen politisk i grunden är just ställningstagandena, att göraarna blir politiska subjekt. Där är den feministiska kopplingen tydlig.

– Det är mest kvinnor som gör gerillaslöjd, de vill ta plats i det offentliga rummet, med garn i stället för sprayfärg. Och det här är en demokrätirörelse där Berit, 55, och Linnéa, 23, kan uttrycka sin mening fast de inte demonstrerar eller skriver debattartiklar, förklarar Frida.

Nedvärderade kvinnliga erfarenheter synliggörs, och plötsligt finns nya aktörer i ett offentligt samtal. Och i gatukonsten – just där föder gerillaslöjdens material och tekniker nya tankegångar, förhållningssätt och frågor, menar Frida. Inom en gren, städgraffitin städar man fram motiv i en smutsig miljö. Är det olaglig överkan, att göra rent? Budskapen bärs av formen: så säger kontrasten mellan garn och lyktstolpe något annat än en målad tunnelbanevagn – för även om det kan finnas ilska bakom gerillaslöjden är den inte så adrena-

Författaren Frida Arnqvist Engström flödar över av information om gerillaslöjd, begreppet hon själv myntat för kommenterande hantverk i offentligheten.

linstinn som sprejad graffiti.

– Det tar lite tid att göra en garntag eller sätta upp ett budskapsbroderi. Man måste repa mod och greppa stickorna, man hinner andas in, andas ut, tänka. Så det blir inte bara "jag var här".

FRIDA KAN RÖRELSEN, hon flödar över av information och tankar om den. Att läsa *Gerillaslöjd* är lite som att prata med henne: boken är en rolig, snyggt layoutad och fullmatad katalog över denna kulturens olika metoder och uttryck, med praktiska tips, historiska bakgrunder och möten med utövare. Frida har intervjuat mellan 40 och 50 aktiva slöjdare över världen. Bakom dem finns många, många tusen, säger hon, och där bakom finns också rötter både i gatukonsten och mer slutna handarbetsrum. Den amerikanska stickningsrörelsen har sitt namn "Stitch & bitch" från 1940-talet.

Ovan t v: En politikers vallöfte broderat på en näskud blir en stark märkning.

FOTO: ROBIN PRIME

Ovan: träd med stickad halsduk på Mariatorget i Stockholm.

FOTO: DAVID BERJLUND

Ovan t v: Instickad buss i Mexico city.

FOTO: CESAR ORTEGA

– Det kom väl från män som blev nervösa av att kvinnor samlades utom deras kontroll. Och i syjuntor har man nog alltid diskuterat politiska saker, men inte gjort det offentligt, säger Frida.

Hemslöjdsrörelsens ideal är att verkligen kunna sitt hantverk, gerillaslöjdens är rätten att få göra, oavsett vad man kan. Men många gerillaslöjdare värderar traditionen högt, slöjdare med olika prefix närmar sig varann. Och delvis har "gerillan" redan blivit etablerad, med offentliga konstuppdrag och seminarier på institutioner.

– Jag berättar om det här nu, mitt i ett paradigmskifte, med överkonsumtion och klimatkris. Detta diskuterar gerillaslöjden också. Det här är en rörelse i utveckling, jag har bara beskrivit vad som hänt hittills.

DAVID BERJLUND